

ALEXANDER ARCHIPENKO • ALEXIS GRITCHENKO

ОЛЕКСАНДЕР АРХИПЕНКО • ОЛЕКСА ГРИЩЕНКО

This exhibition of works of Alexander Archipenko and Alexis Gritchenko (Oleksa Hryshchenko) is the first in a series entitled "In Celebration of Private Collectors." Through these exhibitions The Ukrainian Museum would like to acknowledge the important role private collectors have played in the formation of significant collections, which they in turn shared with the general public, whether through loans for special exhibitions or important outright gifts to cultural institutions. Historically, private collections have often formed the foundation upon which vital museum collections have been built, thereby playing a fundamental role in preserving the cultural legacy of a nation.

Виставка творів Олександра Архипенка й Олексі Грищенка – перша з серії виставок „У пошані до приватних колекціонерів“. В такий спосіб Український Музей хоче підкреслити важливу роль колекціонерів у формуванні музейних збірок чи окремих виставок, для яких колекціонери позичають або дарують цінні мистецькі твори. Дуже часто музеї будують свої важливі колекції на базі вагомих приватних збірок, збагачуючи культурну спадщину нації.

ALEXANDER ARCHIPENKO • ALEXIS GRITCHENKO
ОЛЕКСАНДЕР АРХИПЕНКО • ОЛЕКСА ГРИЩЕНКО

Graphic works by
Alexander Archipenko
and oil paintings,
watercolors and drawings
by Alexis Gritchenko
from the collection of
Zenon and Olena Feszczak,
now in the collection of
The Ukrainian Museum

Графічні твори
Олександра Архипенка
та олійні картини,
акварелі й рисунки
Олексі Грищенка
зі збірки Олени і
Зенона Фецаків,
тепер у колекції
Українського Музею

The Ukrainian Museum/Український Музей
1998

Вступ

Кілька винятково цінних приватних збірок складають базу колекції образотворчого мистецтва Українського Музею. Серед них одна з найважливіших – це збірка Олени і Зенона Фецаків. Вона представляє твори двох визначних українських мистців і включає графіку Олександра Архипенка, а також олійні картини, акварелі й рисунки Олекси Грищенка.

Приватні колекції часто віддзеркалюють коло зацікавлень і досвід людей, які їх зібрали. Зенон Фецак, народжений в Україні, приїхав до Сполучених Штатів у 1949 році. Він здобув мистецьку освіту в Пенсильванському університеті у Філадельфії зі ступенями бакалавра і магістра. Протягом багатьох років він працював у Філадельфійському музеї Civic Center, а згодом – у The Port of History Museum, спершу як директор-орформлювач, потім як заступник директора – аж до передчасної смерті в 1993 році. Він організовував, був куратором та оформлювачем ряду виставок у ділянках образотворчого й прикладного мистецтва, технології й археології. Він публікував свої рецензії виставок у таких періодичних виданнях, як *Historic Abstracts*, *Journal of the Society of Architectural Historians* і *Сучасність*. Він був членом Управи Українського Музею від 1977 року і, талановито оформлюючи головні музейні виставки, допоміг Музеєві досягти професійного рівня.

ГРАФІЧНІ ТВОРИ ОЛЕКСАНДРА АРХИПЕНКА ТА ОЛІЙНІ КАРТИНИ, АКВАРЕЛІ Й РИСУНКИ ОЛЕКСИ ГРИЩЕНКА

Марія Шуст

Олександр Архипенко і Олекса Грищенко

Двоє мистців, представлених на виставці, були ровесниками, їх розділяє лише чотири роки: Олекса Грищенко народився в 1883 році, а Олександр Архипенко в 1887. Хоча їхні дороги перехрестилися щойно в 1911 році в Парижі, обидва вони на ранніх стадіях творчих шляхів відкинули тенденції формального академізму, які переважали в той час у мистецтві, і перейняли, кожен у свій спосіб, дух інновацій, що з'явилися в мистецтві на початку XX століття і в яких Олександр Архипенко став провідною постаттю.

Графічні твори Олександра Архипенка

Олександр Архипенко (1887–1964) народився в Києві, там жив і вчився до 1905 року. Відтак він переїхав до Москви, в 1908 році до Парижу, у 1921 році до Берліну і в 1923 році до Америки, де жив до самої смерті. Архипенко створив собі ім'я в світі модерного мистецтва, запровадивши в модерну скульптуру багато інновацій, включно з уживанням поліхрому, негативною й позитивною площинами, вгнутими й випуклими формами, внутрішнім освітленням і конструюванням із різних мальованих матеріалів – його «скульпто-картини». Він дістав патент на свою «Архипентуру» – моторизований механізм для створення рухомих образів. Він розробляв нові форми й ідеї в усьому, за що лише брався.

THE GRAPHIC WORKS BY ALEXANDER ARCHIPENKO AND
OIL PAINTINGS, WATERCOLORS, AND DRAWINGS BY
ALEXIS GRITCHENKO (OLEKSA HRYSHCHENKO)

Maria Shust

Alexander Archipenko and Alexis Gritchenko

The two artists represented in the exhibition were contemporaries, born only four years apart, Alexis Gritchenko in 1883 and Alexander Archipenko in 1887. Although their paths did not cross until 1911 in Paris, both had rejected the prevalent formal academic tendencies early in their careers and had embraced, each in his own way, the innovative spirit that was beginning to emerge at the beginning of the 20th century. Although both artists created significant bodies of work and had established their names in the art world, A. Archipenko went on to gain widespread recognition as one of the leading figures of this period.

The Graphic Works of Alexander Archipenko

Alexander Archipenko (1887-1964) was born in Kyiv, where he lived and studied until relocating to Moscow in 1905. He then quickly moved to Paris in 1908, to Berlin in 1921 and finally to the United States in 1923, where he lived until his death. Archipenko established his reputation in the art world by introducing many innovations into modern sculpture, including the use of concave and convex forms, positive and negative space, illuminations from within and constructions with various painted materials—his “sculpto-paintings.” His willingness to push boundaries in a variety of artistic fields culminated in his being granted a patent for his “Archipentura,” a motorized mechanism for the production of variable images.

If judging by output alone, printmaking represents a small segment of his artistic

---

Foreword

Several outstanding private collections have formed the Fine Arts holdings of The Ukrainian Museum. One of the most significant the Museum has acquired is that of Olena and Zenon Feszczak. It represents works of two of Ukraine's most outstanding artists and includes graphic works by Alexander Archipenko as well as oil paintings, watercolors, and drawings by Oleksa Hryshchenko (who will be referred to by the more common French spelling of his name, Alexis Gritchenko).

The formation of private collections often reveals the interests and experiences of the individuals who collected them. Zenon Feszczak, born in Ukraine, came to The United States in 1949. He completed his studies in art at the University of Pennsylvania, where he earned both his B.A.A. and M.F.A. degrees. For many years he worked in Philadelphia at the Civic Center Museum and then at the Port of History Museum, first as Design Director and later as Deputy Director, until his untimely death in 1993. Through these positions he organized, curated and designed numerous exhibitions in fine art, applied art, technology and archaeology. His reviews of exhibitions appeared in such publications as *Historic Abstracts*, the *Journal of the Society of Architectural Historians* and *Suchasnist*. He began serving on the Board of The Ukrainian Museum in 1977 and contributed his considerable talent toward designing many of the Museum's major exhibitions in its first fifteen years.

Throughout his career, he made a special

У своїй професійній праці він постійно старався пропугувати українське мистецтво і мистців серед української громади і в американському світі. Так, він влаштував і оформив дві унікальні виставки з колекцій Українського Музею в Port of History Museum: „Українські писанки“ і „Фестиваль українського мистецтва“. Остання виставка охоплювала різні аспекти українського мистецтва, включно з народним одягом, килимами, сучасними афішами з України та виставкою творів Никифора з Крижів, а також музейною мандрівною виставкою дерев'яної церковної архітектури.

Приватна колекція Зенона Фецака включала твори різних українських і не-українських мистців, але збірка творів Архипенка і Грищенка становила її найбільшу цінність і була найбільшою гордістю колекціонера, а його палким бажанням було передати цю колекцію в цілості до Українського Музею. Коли він помер, його дружина Олена створила Українському Музеєві дуже сприятливі умови для придбання цих творів, а також подарувала чудову Грищенкову картину *Каштан*, як дарунок від покійного чоловіка і від себе.

Музей експонує повністю цю колекцію. Доповнюють виставку твори Архипенка і Грищенка, які Музей закупив раніше або які надійшли до колекції як щедрі дарунки плавного куреня „Перші стежі“, д-ра Зенона Каратницького та Богдана й Оксани Рак, а також рисунки О. Грищенка з приватних колекцій, які були колись власністю Зенона Фецака.

Графічні твори, експоновані на цій виставці, є малим сегментом порівняно невеликої частки його мистецької спадщини – друкованих праць, яких він створив усього п'ятдесят шість протягом усього життя.¹ Своєї головної гравюри він створив між 1913 і 1923 роками і повернувся до цього жанру знову в 1950-х. На виставці представлені обидва періоди. Ці твори віддзеркалюють багато його задумів, втілюваних у скульптурах, а також його постійні пошуки нового, мистецьку винахідливість. Між його скульптурними і графічними відбитками завжди було багато спільного, тематика часто повторювалася в обох творчих засобах. Усім його графічним творам властива пластичність і тривимірність.

Архипенкові твори були друковані у Франції, Німеччині, Сполучених Штатах і Швейцарії. Їх включали до важливих альбомів (portfolio), як *Bauhaus-Mappen*, виданих у Веймарі між 1921 і 1923 роками, та *The International Anthology of Contemporary Engraving*, яку видав у Мілані торговельно-мистецькими творами Артуро Шварц у 1962 році. В цьому останньому виданні було вибірено твори мистців, які представляли найважливіші мистецькі течії XX століття. У 1921 році в Берліні вийшов альбом, присвячений виключно Архипенковим творам, – *Dreizehn Steinzeichnungen (Тринадцять літографій)*. Він включав оригінали, підписані мистцем, літографії, що представляли різні скульптурні стилі Архипенка – кубізм, конструктивізм, скульпто-малювання і натуралістичні постаті.² Літографія *Жінка, що стоїть* (кат. ч. 1) з колекції З. Фецака на виставці є якраз із цього альбому і представляє кубістичний період автора. Цей твір показує властиве кубістам поєднання постаті з навколишнім простором та характерне для Архипенка вживання порожнечі, вигнутих і випуклих форм у його скульптурах.

Архипенко вживав різні друкарські техніки: літографію, гравірування, шовкодрук, офорт і витискування. В його пізніших працях ми знову стикаємося з винахідливістю, коли він поєднує в одному творі різні техніки – літографію, шовкодрук і витискування та досягає виняткового балансу між цими процесами. У статті „Олександр Архипенко: скульптор як графік“ Дебора Голдберг, описуючи графічний твір Архипенка *Тарс у просторі* (1952 р.), де він використовує ці три техніки, вказує, що „за винахідливістю і складністю цієї творчої роботи порівнювати до винаходів Архипенка в скульптурі“.³ Архипенко застосовував у своїх творах також металеве чорнило – сучасне чорнило, яке вживали для афіш у рекламній індустрії.⁴ Шовкодрук *Дві постаті* (кат. ч. 3), експонований на виставці, є прикладом вживання цього металевого чорнила. У творі *Медитація* (кат. ч. 2) він поєднує дві техніки – літографію і шовкодрук. У першій стадії цієї праці він зробив літографію, а в другій додав червоний і металево-золотистий кольори технікою шовкодруку. У деяких пробних відбитках він заміняв золотистий

Meditation,
1952, cat. no. 2

Медитація, 1952 р.
кат. н. 2

Two Figures,
1952, cat. no. 3

Дві постаті,
1952 р. кат. н. 3

legacy (only fifty-six were produced during his lifetime)¹, however these pieces were often illustrative of the changes that were occurring in his creative process. He created works in this medium between 1913 and 1923 and then didn't return to printmaking until the 1950s. Both periods are represented here. They reflect many of his innovations as well as ideas that he commonly explored in his sculptures. There was always a close interrelationship between his sculptures and prints, with common themes frequently being reinterpreted in both media. It should also be noted that his unique interest and ability in portraying a sense of volume characterizes all of his graphic work.

Archipenko's prints were created in France, Germany, the United States and Switzerland. They were included in important portfolios, the *Bauhaus-Mappen*, published in Weimar between 1921 and 1923 and *The International Anthology of Contemporary Engraving*, published by the Milanese art dealer Arturo Schwarz in 1962. The latter portfolio consisted of prints by artists representing most of the major art movements of the 20th century. A portfolio comprised exclusively of Archipenko's prints, the *Dreizehn Steinzeichnungen* (*Thirteen Lithographs*), was published in Berlin in 1921. It consisted of lithographs that represented Archipenko's various sculptural styles—cubist, constructions, sculpto-paintings, and naturalistic figures.² The print *Standing Woman* (cat. 1) that is part of the Feszczak collection is from this portfolio and represents the artist's cubist period. It incorporates the cubist notion of integrating the figure with surrounding space and reflects his uses of the void, and of convexity and concavity, techniques commonly associated with his sculptures.

effort to promote Ukrainian art and artists by introducing them to the Ukrainian and American public. He organized and designed two unique exhibitions from The Ukrainian Museum's collections at the Port of History Museum, "Ukrainian Pysanky" and "The Ukrainian Art Festival". The latter exhibition presented various aspects of Ukrainian folk and fine art, including festive folk costumes, kilims, contemporary posters, the works of the primitif artist Nikifor, and the Museum's traveling exhibition on wooden churches.

Mr. Feszczak's extensive personal collection included Ukrainian and international artists, but the works of Alexander Archipenko and Alexis Gritchenko represented his most important holdings. It was his earnest wish that this collection be preserved intact at The Ukrainian Museum. Upon his death, his wife Olena, made this possible not only by allowing the Museum to acquire these important works under very generous conditions, but also by donating one of Gritchenko's beautiful paintings, *Les Chauxignes* (*Chesnuts*).

The collection is shown here in its entirety. It is supplemented with additional works by these remarkable artists which the Museum has purchased earlier or had received as gifts from Bohdan and Oksana Rak, Dr. Zenon Karatynskyj and the Plast kurin Pershi Stezhi. Several drawings, which were at one time owned by Zenon Feszczak, are on loan from private collections.

колір на мідяний. На виставці представлена перша стадія цієї праці.

Дві літографії на виставці – *La famille d'une forme* (Родина однієї форми, кат. ч. 6) і *Le rendez-vous des quatre formes* (Зустріч чотирьох форм, кат. ч. 7), створені в 1963 році, є частиною серії *Les formes vivantes* (Живі форми), що її замовили Архтенкові в Швейцарії (Erker Press, St. Gallen). Тут ми знову бачимо використання властивих для його скульптурного словника негативної й позитивної площин, випуклих і заглиблених форм, порожнини у просторі. Його нахил до винахідливості бачимо тут у ажурній олійного олівця, тушу та драпанки для досягнення необхідних ефектів. Ці твори він уявляв як проєкти майбутніх скульптур, тож експоновані відбитки дають нам також уявлення про його далішні плани, зайнятих які йому перешкодива смерть.⁵

Твори Олексія Грищенка.

Олексія Грищенко (1883-1977), видатний маляр і теоретик, народився в Кролевіцях Чернігівщини. Він студіював філологію й біологію в університетах Києва, Петербургу й Москви, та згодом цілком присвятився мистецтву. У Москві, де він жив у 1908 - 1918 роках, він включився в модерний мистецький рух і мав близькі взаємини з двома відомими колекціонерами Сергієм Щукіним та Іваном Морозовим; їхні важливі збірки творів імпресіоністів, пост-імпресіоністів, фавістів і кубістів змалювали глядачів із модерним мистецтвом.⁶ У 1911 році Грищенко відвідав Париж, де він

Untitled, Cat. no 25
Без назви, кат. ч. 25

познайомився з О. Архтенком, Андре Лотом і Генрі Ле Факоньє, які зміцнили його потяг до кубізму. Повернувшись до Москви, він увійшов до групи мистців, які пропагували кубізм, але швидко розчарувався в них, бо вважав, що вони мали поверхове уявлення про теорію кубізму і небагато спільного зі світом природи.⁷ У цей час Грищенко глибоко зацікавився Візантійською іконою, поєднуючи обидва свої замишування. Протягом цього періоду він видав дві книжки про зв'язки російської іконографії із Візантією і західним мистецтвом та про російську ікону.⁸

1919 року, під час революції він утік як окружною дорогою до Криму, а звідти, разом з іншими втікачами, перебирається до Царгороду (Константинополя). У тому історичному місті, центрі колишньої Візантії, де перехре-

Untitled, Cat. no 25
Без назви, кат. ч. 25

увалися давні візантійські традиції і впливи з мусульманством, він творив праці, які пізніше утвердили йому місце в мистецькому світі Парижу. Ці твори привернули увагу також Томаса Вітмора, американського науковця та реставратора царгородської св. Софії, і він придбав 66 акварель Грищенка. Це уможливило йому подорож до Греції і в 1921 році до Парижу, де 12 його акварель було прийнято на виставку в Осінньому Салоні, і Фернан Леже помістив їх побіч своїх творів. У 1923 році Грищенко знову поїхав до Греції, а після повернення до Парижу відомий торговець мистецтвими творами Поль Гійом познайомив його з власником галерії Зборовського, де д-р Альберт Барнс придбав 17 його творів для свого музею в Меріон, штат Пенсильванія, нсподадік Філадельфії.

Грищенкові твори з 1920-их років

Archipenko used various printmaking techniques, including lithography, drypoint, etching, serigraphy and embossing. In his later prints one continues to see his pursuit of innovation, where he combined various techniques—lithography, silkscreen and embossing, all in one work, achieving a remarkable balance of the various processes. Deborah Goldberg, in an essay describes his print *Torso in Space* (1952) by stating that “in its innovation and complexity this print is comparable to Archipenko’s inventions in sculpture.”³ He also introduced metallic inks into his works—modern inks that had originated in advertising art and industrial design.⁴ The serigraph on exhibit, *Two Figures* (cat. 3), is an example of his use of metallic ink. In the work *Meditation* (cat. 2), he incorporated both the technique of lithography and serigraphy. The first state of the print was the lithographic portion to which he added red and metallic copperstone or gold by the serigraph method. The print on exhibit is the first state of the work.

The two lithographs on exhibit, *La famille d'une forme* (*Family of Forms*, cat. 6) and *Les rendez-vous des quatre formes* (cat. 7), created in 1963, are part of series *Les Formes Vivants* (*Living Forms*), that was commissioned by Erker Press of St. Gallen, Switzerland. Here again we see the utilization of his unique sculptural vocabulary of the void and of the concave and convex forms. His exploratory tendencies are reflected here as well, in his use of crayon, tusche and a scraper to achieve the varied effects seen in these works. These

prints also provide an insight into the direction he was planning to pursue prior to his death, for he envisioned them as templates for his future sculptural projects.⁵

The Works of Alexis Gritchenko

Alexis Gritchenko (1983-1977), a painter and theorist, was born in Krolovets, in the Chernihiv region of Ukraine. He first studied philology and biology at the Universities of Kyiv, St. Petersburg and Moscow, before turning to art. In Moscow, where he lived from 1908-1918, he was introduced to the modern art movement and developed close ties with the prominent collectors Sergei Shchukin and Ivan Morozov, whose vast collections of Impressionists, Post-Impressionists, Fauves, and Cubists were instrumental in bringing modern art to the public.⁶ In 1911 he visited Paris and became acquainted there with A. Archipenko, André Lhote and Henri Le Fauconnier, which reinforced his interest in cubism. Upon returning to Moscow he joined a group of painters advocating cubism, but soon became disenchanted with the group, for as stated by Lelde Muehlenbachs, curator at the Edmonston Art Gallery, “He felt that they had only a superficial understanding of the cubist theory and little connection to the natural world.”⁷ At this time Gritchenko also became deeply interested in Byzantine iconography, and worked toward blending these two interests. During this period he also published two books expounding his theories on the art of painting and its links with Byzantium and the West and on the Russian icon.⁸

In 1919, during the Revolution, Gritchenko fled from Moscow and slowly made his way to Crimea, from where he traveled with other refugees to Istanbul (Constantinople). There in this historical city, the center of ancient Byzantium, with its blending of Byzantine and Muslim influences, he produced works that would later establish him in the art world of Paris. These works also attracted Thomas Whittemore, the American scholar and restorer of the Hagia Sophia, who purchased 66 of his works. The sale of his paintings enabled Gritchenko to travel to Greece and in 1921 to Paris, where twelve of his works from Constantinople were shown by the Salon d'Automne, alongside the works of Fernand Leger. In 1923 Gritchenko traveled to Greece again and upon his return to Paris, the famous art dealer Paul Guillaume introduced him to the Zborovsky gallery, where Dr. Albert Barnes bought 17 of his works for his highly respected and influential museum in Merion, Pennsylvania, outside of Philadelphia.

Gritchenko's works of the 1920s show a synthesis of the various influences of his life. He was able to assimilate the various art movements of the period, particularly Fauvism and Cubism and blend them with the Byzantine legacy he grew up with. His works also reflect his refusal to commit completely to a single art movement, instead choosing to forge a path that was uniquely his own.

In his watercolors Gritchenko combines the cubist and constructivist designs that underlie his compositions with the use of primary colors, their intensity muted by the translucency of the medium. Lelde Muehlenbachs, theorizes that many of the works of this

синтезувати різні впливи його життя. Він зумів з'єднати різні мистецькі течії того часу, особливо фавізм і кубізм та сполучити їх зі спадщиною Візантії, на якій він виріс. Його твори віддзеркалюють також його небажання йти в руслі якоїсь однієї мистецької течії, прагнення виробити свій особистий шлях у мистецтві.

У своїх акварелях Грищенко поєднує кубістичні і конструктивістичні елементи, що творять підставу його композицій, з уживанням яскравих основних кольорів, пом'якшених прозорістю самої техніки. Лельде Мюленбах, куратор виставки Олександра Грищенка в Едмонтонській мистецькій галерії, твердила, що багато його праць були створені, правдоподібно, під впливом картин Аїрі Матісса марокканського періоду, які були створені в подібних обставинах (ті твори експонувалися в колекції Щукіна і Морозова). Водночас вона стверджує, що акварелі Грищенка відбивають його власне бачення й співвідчуття, та що спрощення постатей у його творах можна пояснити також впливами іконопису.⁹ Вона зауважує дивне і властиве для Грищенка розміщення площин та уміння передати властивість кожного місця у його картинах, уміння

знати формальний зв'язок, який змінює традиційну перспективу та співвідношення площин; Грищенко знаходить нову рівнозначність складного простору лівій сцени...Та хоч би яким абстрактним став його твір, Грищенко насамперед намагався

передати характер певного місця і його освітлення.¹⁰

У 1924 році Грищенко оселився у Франції, його праці ставали дедалі реалістичніші, а його стиль прямував до експресіонізму. Його кольори стали динамічні і яскраві, а твори – більш спонтанні. Однак, ці твори позначені також попередніми впливами і життєвим досвідом. Хоч який багатий кольорит його творів, він зберігав також палітру Візантії і Сходу з перевагою синього, золотистого й червоного тонів. Він подорожував по всій Європі, любив малювати в природі, зображував багато морських краєвидів і ландшафтів, як і багато картин мертвої природи. Головний консерватор Королівського Музею в Брюсселі Поль Фіренс писав про пізніші праці О. Грищенка:

До його ліричних краєвидів, дедалі солідніше бувають, тепер додано картини мертвої природи з мушлями, гранатами тощо, виконані мерехтливими барвами і делікатно чутливими.

Ця чутливість, виражена в дуже оригінальний спосіб, була навіяна в його акварелях уже в Константинополі. Вона стала багатша і більш затінена. Вона помітна всюди у вібруючій лотуці і в назвичайній гармонії його останніх полотен.¹¹

Експоновані на цій виставці твори становлять дуже малу частку творчої

спадщини двох непересічних діячів мистецтва. Проте, вони охоплюють важливі періоди їхніх творчих шляхів і тим допомагають нам глибше пізнати їхню творчість та усвідомити вагомість доробку цих визначних мистців.

Переклад Надії Світличної

Примітки

1. Deborah A. Goldberg, "Alexander Archipenko: The Sculptor As Printmaker." У статті до каталогу виставки *Alexander Archipenko: The Sculptor As Printmaker*, 13 лютого - 17 березня, 1990 р. (New York: Zabriske Gallery), стор. 3.
2. Там таки, стор. 5.
3. Там таки, стор. 5.
4. Там таки, стор. 7.
5. Там таки, стор. 9.
6. Lelde Muehlenbachs, "Introduction." У статті до каталогу виставки *Alexis Gritchenko: Works From the 1920s*, 19 листопада - 31 грудня, 1976 р. (Edmonton: The Edmonton Art Gallery) стор. 3.
7. Там таки, стор. 4.
8. Jeremy Howard, "Hryshchenko, Oleksa [Gritchenko, Alexis]" У кн. *The Dictionary of Art*, том 14 (Grove), стор. 819.
9. Lelde Muehlenbachs, "Introduction," *op. cit.*, стор. 4.
10. Там таки, стор. 4.
11. Paul Fierens, "Painting." У кн. *Alexis Gritchenko: Sa Vie, Son Oeuvre* by Rene-Jean (Paris: Editions "Quatre Vents"), 1948 р., стор. 50.

Mistra, cat. no. 23
Мистра, кат. ч. 23

Woman Combing Her Hair, cat. no. 8
Жінка зачісує волосся, кат. ч. 8

period were probably inspired by Matisse's Moroccan paintings, which were created in a similar environment and under similar conditions (Shchukin and Morozov owned some of these works). She, however, underscores that Gritchenko imbued his watercolors with his own sensibilities and that the schematization of figures in his work can also be related to iconography.⁹ In her analysis she points to Gritchenko's unique sense of space and to his ability to impart the essence of a particular situation:

"By devising formal connections which confuse traditional perspective and logical spatial relationships, Gritchenko also devises new equivalents for the complex space of a given scene....However abstract Gritchenko's work became, his first

consideration was to convey the qualities of a particular place and its light."¹⁰

In 1924 Gritchenko settled in France, where his work became much more realistic and where he started to reorient his style toward Expressionism. His colors became dynamic and vibrant and his work much more spontaneous. However, even in these works, one senses the profound influence of his past experiences. The colors, although exuberant, retain the palette of mosaics of ancient Byzantium and of the Orient, with their blue, gold and red overtones. He traveled widely throughout Europe and enjoyed painting in nature, producing many landscapes and seascapes, as well as numerous still-lives. Paul Fierens, Conservator in Chief of the Royal Museum of Brussels, wrote of his later works:

To the lyric landscapes more and

more solidly built, now have been added still-lives of shells, pomegranates, etc., all done with color which vibrates with a delicate sensitivity.

This sensitivity—which expresses itself in the most original ways—was already noticeable to a high degree in his watercolors of Constantinople. It has grown richer and more shaded. It is perceptible everywhere in the vibrating touch and the powerful and extraordinary harmony of his recent canvases.¹¹

The artworks shown in this exhibition are only a small part of the immense creative legacy left by these two extraordinary individuals. However, they represent important periods of their artistic careers and thus enable us to gain an insight into their work and a greater understanding of stature of their contributions.

Notes

1. Deborah A. Goldberg, "Alexander Archipenko: The Sculptor As Printmaker." In exhibition catalogue *Alexander Archipenko: The Sculptor As Printmaker*, February 13-March 17, 1990 (New York: Zabriske Gallery), p. 3.
2. *Ibid.*, p. 5.
3. *Ibid.*, p. 5.
4. *Ibid.*, p. 7.
5. *Ibid.*, p. 9.
6. Lelde Muehlenbachs, "Introduction." In exhibition catalogue *Alexis Gritchenko: Works From the 1920s, November 19-December 31, 1976* (Edmonton: The Edmonton Art Gallery) p. 3.
7. *Ibid.*, p. 4.
8. Jeremy Howard, "Hryshchenko, Oleksa [Gritchenko, Alexis]" In *The Dictionary of Art*, vol. 14 (Grove), p. 819.
9. Lelde Muehlenbachs, "Introduction," *op. cit.*, p. 4.
10. *Ibid.*, p. 4.
11. Paul Fierens, "Painting." In *Alexis Gritchenko: Sa Vie, Son Oeuvre* by Rene-Jean (Paris: Editions "Quatre Vents"), 1948, p. 50.

КАТАЛОГ

Всі твори з непозначенням джерелом є зі збірки Олени і Зенона Фешаків. Тепер – у колекції образотворчого мистецтва Українського Музею

1. Олександр Архипенко
Жінка, що стоїть, 1921 р.
Зі серії *Dreizehn Steinzeichnungen* (Тринадцять літографій), виданої в Берліні. Тираж 60, кольорова літографія, підпис на камені, другий підпис олівцем. (16 1/2 x 6 1/4 ін.). УМ 94/23

2. Олександр Архипенко
Медитація, 1952 р.
Авторський пробний відбиток, літографія, перша стадія цієї праці. В другій Архипенко додав червоний і металево-золотистий кольори технікою шовкодруку. У деяких пробних відбитках він заміняв золотистий колір на мідяний. (25 x 15 ін.) УМ 94/21

3. Олександр Архипенко
Дві постаті, 1952 р.
Відбиток 12/24, шовкопрук (26 1/4 x 16 ін.) УМ 94/22

4. Олександр Архипенко
Натюрморт з вазою, 1921 р.?
Літографія (11 3/4 x 15 1/2)
Давній закуп Музею. УМ 87/249

5. Олександр Архипенко
Les formes majestueuses (Монументальні форми), 1963 р.
Зі серії *Les formes vivantes* (Живі форми), виданої у Швейцарії (Erker Press, St. Gallen) літографія, відбиток 4/75 (26 x 18 3/4 ін.) Раніший закуп Музею. УМ 87/250

6. Олександр Архипенко
La Famille d'une forme (Родина однієї форми), 1963 р.
Зі серії *Les formes vivantes* (Живі форми), виданої у Швейцарії (Erker Press, St. Gallen). Виданої 21/75, літографія, (26 x 18 ін.) Дарунок пластового куреня „Перші Стежі“. УМ 87/5

7. Олександр Архипенко
Le rendez-vous des quatre formes (Зустріч чотирьох форм), 1963 р.
Зі серії *Les formes vivantes* (Живі форми), виданої у Швейцарії (Erker Press, St. Gallen). Відбиток 45/75, літографія (25 1/2 x 20 1/4 ін.) Дарунок пластового куреня „Перші Стежі“. УМ 87/6

8. Олександра Грищенко
Жінка зачісує волосся
дошка, олія (32 1/2 x 24 1/4 ін.)
УМ 94/24

9. Олександра Грищенко
Овочі моря
дошка, олія (21 1/2 x 25 1/2 ін.)
УМ 94/26

10. Олександра Грищенко
Кресетки
дошка, олія (13 x 19 ін.)
УМ 94/27

11. Олександра Грищенко
Грушкі й черешні
дошка, олія (13 3/4 x 10 1/4 ін.)
УМ 94/28

12. Олександра Грищенко
Каштани
дошка, олія (22 x 26 ін.)
Дарунок Олени і Зенона Фешаків
УМ 94/25

13. Олександра Грищенко
Чажарники, Антіби. 1940 р.
дошка, олія (17 1/4 x 24 1/2 ін.)
Дарунок д-ра Зенона Каратиницького
УМ 98/27

14. Олександра Грищенко
Первоцвіт
дошка, олія (17 x 14 1/4 ін.)
Дарунок Богдана і Оксани Рак. УМ 98/3

15. Олександра Грищенко
Вітрина ювелірної крамниці, 1920 р.
аквареля (8 1/4 x 9 1/2 ін.)
УМ 94/29

16. Олександра Грищенко
Мур церкви, Містра, 1921 р.
аквареля (8 x 8 5/8 ін.)
УМ 94/30

17. Олександра Грищенко
Турок, Стамбул, 1920 р.
аквареля (19 1/4 x 8 ін.)
УМ 94/31

18. Олександра Грищенко
Салоніка, 1921 р.
аквареля (10 1/4 x 8 ін.)
УМ 94/32

19. Олександра Грищенко
Без назви 1921 р.
аквареля (10 x 7 3/4 ін.)
УМ 94/33

20. Олександра Грищенко
Мула в калярні, 1921 р.
аквареля (10 x 7 3/4 ін.)
УМ 94/34

21. Олександра Грищенко
Миконос, 1921 р.
аквареля (9 3/4 x 12 3/4 ін.)
УМ 94/35

Catalogue

All works, unless otherwise noted, are from the collection of Olena and Zenon Feszczak and are now part of the Fine Arts Collection of The Ukrainian Museum.

1. Alexander Archipenko
Standing Woman, 1921
From the portfolio *Dreizehn Steinzeichnungen* (*Thirteen Lithographs*) published in Berlin. 60, color lithograph, signed in stone, signed again in pencil. (16 1/2 x 6 1/4 in.)
UM 94/23
2. Alexander Archipenko
Meditation, 1952
Artist's proof, lithograph, the first state of this print. In the second state he added red and metallic copperstone or gold by the serigraph method. (25 x 15 in.)
UM 94/21
3. Alexander Archipenko
Two Figures, 1952
12/24, serigraph (26 1/4 x 16 in.)
UM 94/22
4. Alexander Archipenko
Still-life with Vase, 1921?
Lithograph (11 3/4 x 15 1/2)
Former purchase by The Ukrainian Museum
UM 87/249
5. Alexander Archipenko
Les formes majestueuses (*Majestic Forms*), 1963. From the portfolio *Les formes vivantes* (*Living Forms*), printed in St. Gallen, Switzerland by the Erker Press.
4/75, lithograph (26 x 18 3/4 in.)
Former purchase by The Ukrainian Museum
UM 87/250

6. Alexander Archipenko
La famille d'une forme (*Family of Forms*), 1963.
From the portfolio *Les formes vivantes* (*Living Forms*), printed in St. Gallen, Switzerland by the Erker Press.
21/75, lithograph (26 x 18 in.)
Gift of the Plast kurin Pershi Stezhi
UM 87/5
7. Alexander Archipenko
Le rendez-vous des quatre formes (*Rendezvous of Four Forms*), 1963.
From the portfolio *Les formes vivantes* (*Living Forms*), printed in St. Gallen, Switzerland by the Erker Press.
45/75, lithograph (25.5 x 20 1/4 in.)
Gift of the Plast kurin Pershi Stezhi
UM 87/6
8. Alexis Gritchenko
Woman Combing Her Hair
oil on board (32 1/2 x 24 1/4 in.)
UM 94/24
9. Alexis Gritchenko
Fruits de mer (*Fruits of the Sea*)
oil on board (21 1/2 x 25 1/2 in.)
UM 94/26
10. Alexis Gritchenko
Crevettes (*Pravns*)
oil on board (13 x 19 in.)
UM 94/27
11. Alexis Gritchenko
Poires et cerises (*Pears and Cherries*)
oil on board (13 3/4 x 10 1/4 in.)
UM 94/28
12. Alexis Gritchenko
Les chataignes (*Chesnuts*)
oil on board (22 x 26 in.)
Gift of Zenon and Olena Feszczak
UM 94/25

13. Alexis Gritchenko
Maquis de Biot (*Shrubbery*), *Antibes*, 1940
oil on board (17 1/4 x 24 1/2 in.)
Gift of Dr. Zenon Karatnycky. UM 98/27
14. Alexis Gritchenko
Primevere (*Primrose*)
oil on board (17 x 14 1/4 in.)
Gift of Bohdan and Oksana Rak. UM 98/3
15. Alexis Gritchenko
Le vitrine au bijouterie (*Jewelry Showcase*), 1920, watercolor (8 1/4 x 9 1/2 in.)
UM 94/29
16. Alexis Gritchenko
Mur D'Église (*Church Wall*), *Mistra*, 1921
watercolor (8 x 8 5/8 in.)
UM 94/30
17. Alexis Gritchenko
Türk. Stambul, 1920
watercolor (19 1/4 x 8 in.)
UM 94/31
18. Alexis Gritchenko
Salonica, 1921
watercolor (10 1/4 x 8 in.)
UM 94/32
19. Alexis Gritchenko
Titile unknown), 1921
watercolor (10 x 7 3/4 in.)
UM 94/33
20. Alexis Gritchenko
Mula au Cafe, (*Mula in the Cafe*), 1921
watercolor (10 x 7 3/4 in.)
UM 94/34
21. Alexis Gritchenko
Mykenos, 1921
watercolor (9 3/4 x 12 3/4 in.)
UM 94/35

22. Олекса Грищенко
Господарство, Крит, 1923 р.
аквареля (9 x 9 3/4 in.)
УМ 94/36

23. Олекса Грищенко
Містра, 1921 р.
аквареля (11 x 9 1/2 in.)
УМ 94/37

24. Олекса Грищенко
Турки, Стамбул, 1920 р.
аквареля (9 x 9 1/4 in.)
УМ 94/38

25. Олекса Грищенко
Без назви, 1920
аквареля (9 x 7 1/4 in.)
УМ 94/39

26. Олекса Грищенко
Променада, 1924 р.
рисунок, папір, туш (7 x 7 3/4 in.)
УМ 94/41

27. Олекса Грищенко
Пастушка, Греція, 1939 р.
аквареля (12 1/2 x 18 3/4 in.)
УМ 94/40

28. Олекса Грищенко
Акт
рисунок, папір, туш, (12 1/2 x 18 3/4 in.)
Випозичено з приватної колекції

29. Олекса Грищенко
Акт
рисунок, папір, туш, (12 1/2 x 18 3/4 in.)
Випозичено з приватної колекції

22. Alexis Gritchenko
Ferma, (Farm), Crete, 1923
watercolor (9 x 9 3/4 in.)
УМ 94/36

23. Alexis Gritchenko
Mistra, 1921
watercolor (11 x 9 1/2 in.)
УМ 94/37

24. Alexis Gritchenko
Turks, Stambul, 1920
watercolor (9 x 9 1/4 in.)
УМ 94/38

25. Alexis Gritchenko
Tile unknown, 1920
watercolor (9 x 7 1/4 in.)
УМ 94/39

26. Alexis Gritchenko
Promenade, 1924
drawing, ink on paper (7 x 7 3/4 in.)
УМ 94/41

27. Alexis Gritchenko
Mme Pasteur, Greolier, 1939
watercolor (12 1/2 x 18 3/4 in.)
УМ 94/40

28. Alexis Gritchenko
Nude
drawing, ink on paper (9 1/4 x 13 in.)
On loan from a private collection

29. Alexis Gritchenko
Nude
drawing, ink on paper (13 1/2 x 10 in.)
On loan from a private collection

On the front cover:
Alexander Archipenko
Standing Woman, 1921, cat. no. 1

On the backcover:
Alexis Gritchenko
Mula au Cafe, 1921, cat. no. 20

On the inside of the backcover:
Alexander Archipenko
Majestic Forms, 1963, cat. no. 5

На обкладинці:
Олександр Архипенко
Жінка що стоїть, 1921 р.,
кат. ч. 1

На кінцевій обкладинці:
Олекса Грищенко,
Мула в кафеїні, 1921 р.,
кат. ч. 20

Всередині кінцевої
обкладинки:
Олександр Архипенко
Монументальні форми,
1963, кат. ч. 5

Design by Maria Shust

Copyright ©1998 by
The Ukrainian Museum
All right reserved

The Ukrainian Museum
203 Second Avenue,
New York, NY 10003
Tel. 212 228-0110

WASP STINGS WHENEVER IT LIKES

ЧОРНО.-РОЖЕВО.

Колись, мабуть дуже давно, один буддійський бонза проголосив світові новину: "життя стало веселіше та відрадніше"! Ми в це повірили, бо як же і не вірити? Вр ж життя таке гарне, а люди, люди, — цей архитвір усіх сотворінь! Які високі ідеали в них! Це ж бо не худоба. Високі ідеї опромінюють їх шляхотне ділання. Бо ось гляньте:

Бувають люди різні. У всьому добачають те, чого немає. І журяться, журяться, клопочуться, журяться цілим світом, тільки, що світ... не хоче ними клопотатися, бо, мовляв, шкода заходу.

Бувають різні люди в нас. Одні журяться, що не мають клопотів, другі журяться, що самі собі напихали біди, треті журяться, щоб мати клопіт, а бувають ж і такі, що журяться, що їх найближчі сусіди не мають клопотів і т.д. і т.д.

Бувають люди, що білили б чорне та чорнили б біле, або навпаки, шукають у другого діри на цілому та своєї діри не палять... Слухають десять годин на добу радіовісток, а решту вільного часу бігають по сусідах та питають, що нового чувати, бо ж треба все знати. Це ж примета, що відрізняє людину від скоту.

Словом робота аж "кипить" бо рух слідний усяки.

А коли хтось до цього

всього не має ні енергії ні ініціативи, словом є за лінійний до такої "праці", то сідає задуманий на підхамі котрогось там блоку та глядить у той гарний світ, що на ньому "життя стало веселіше та відрадніше". Глядить на людей, що скрививши світ війною, скинули воляцький мундур загарбника та перебрались у цивільних баварів, а частину старого мундуру залишили собі у спадщині. І вони спокійно заїдаючи "буттерброт" та попиваючи баварське пиво придумують, як би це позбутися невігідних собі "авслендерських крігсфербрехерів", бо ж вони готові виїсти опокійним баварцям весь хліб, що вони так важко на Сході "запрацювали".

Вони свobodно ходять, їздять /навіть автами, як і колись/ не показуючи при виході свого нового паспорту /що не є паспортом/, як "нота пас" та не слухаючи великодушнього: "Ну, можете йти".

І год не чути цього великодушнього "Ну, а ви куди" сидять собі ці "крігсфербрехери" на підхамі та дивляться, дивляться... Вони навіть не мають претенсій на свіжу ярину чи овочі. Куди Боже. Вони ж на чужині. І відома річ, що ярина свіжа та овочі — це готова епідемія червінки, дезинтерії чи чогось іншого в таборі. І тоді навіть наш перелюднений "мед-

Рисунок із швейцарської "Ілюстр" з підписом:
-Я цікавий, чи вони придуть до розуму хоч би
з уваги на атомову бомбу. Останній раз зіслав
я їм потоп.-

~~~~~

Ш.К.І.Л.Ь.Н.І...Р.О.З.М.О.В.Н.

Серед перваків:

-Тепер уже напевно буде тепло, бо
вчора сам бачив, як чорногузи ле-
тіли до нас з півдня.-
-Ще, нічого ти не розумієш. До на-
шого постійного блоку вже два місяці
у кожний день прилітають чорногу-
зи.-

-А ти їх бачив?-

-Ти не віриш? Іди поглянь, як багато
в нас на подвір'ю сізочків з мало-
сенькими немовлятами.-

серед менших гімназисток:

-А...а...ай...-

-За що ти її тягнеш?-

-За волосся. Хіба не бачиш?-

-Та бачу, але за відрі, питаю.-

-За те, що не хоче мене визнавати
бездержавною.-

-Ну, хіба, а то я вже хотіла її бо-

ронити.-

Серед гімназистів:

Коперник ціле життя доказував, що
земля крутиться та це важко йому
йшло. Запросив би своїх противни-
ків до лінку, зразу переконав би.

Серед абітурієнтів:

-Панна Гедя така худя, що навіть
хлопці її цураються.-

-Але вона твердить, що, як тільки
зласть матуру, то піде в куховар-
ки і відразу стане найглубішою
від нас усіх.-

Серед курсантів:

-Кладуть, що знову будуть давати
пачки.-

-А, по ті пачки. Краще б, як би

додавали кожного тижня цигарок.-

Радія, тоді напевно і курсантів збільшилось би чи оло в тричі.-
-Так, але тоді працівники відділу праці мусіли б податися до дімісії.

Серед дорослих:

Директор школи /до батька школяря/:

-Я був змушений закликати вас, щоб повідомити про прикру поведінку вашого сина.-

Батько: А саме?

Директор: Він ударив донечку п. Н.

Батько: Я його покараю. А завіщо він власне її набив?

Директор: Вона доказувала йому, що він не є штатенльським, а громадянином.-

Батько: Мусу визнати, що мій хлопець двічі не правий.-

Директор: От і добре, що ми відразу порозумілися. Ви його, прошу, не бийте, а доведіть йому на словах. Зможете це зробити?

Батько: Так. Справа в тім, що він не був громадянином, а тільки антигромадянином, і навіть народився таким, бо я вже 15 років, як був позбавлений громадянських прав і йому тепер дивно, що ви нарешті торік дехто почав визнавати його і його батьків за своїх громадян.-

Серед батьків:

Мама: Боже, в яких некультурних руках є виховання моєї донечки. Невже ж ці учителі не знають, що сьогодні в театрі виступає знаменита артистка, а вони, не рахуючись з тим, одночасно визначають зібрання батьків. Та ж туди жодний культурний батько сьогодні їм не піде.

Друга мама: Батьківські збори. Ну, то це не жіноча справа. Нехай, може, чоловік піде туди.-

Батько: Оце по збори. Прецінь учителі одержують платню та цигарки, то нехай собі вчать.

Другий батько: Треба б піти, але нема в мене сьогодні часу. Нехай, піду другим разом.

Песиміст: Тьфу, не вчителі - а дипломати. Повісили об'яву там, де звичайно вішають об'яви про видічу добрих харчів.

Оптиміст: Батьківські збори. Вони якось то і без мене добро переїдуть.

Серед учителів:

/на годиннику : 2,30/

-Га, га, га... Ох.

-Ух, таки встиг.-

-І я ... га ... га ... встигла...

-От і директор шпарким темпом чимчикував, але дарма, що старий, але опритний.-

-А само?-

-Він за обідом стояв дуже далеко за мною в черзі, а от майже разом прийшли.

-Е, ні, це не тому. Я сам бачив, як він сьогодні Христом Богом просив, щоб йому дали обід з гімназійного кітла, бо інакше спізнився б до школи.-

-А я оце вже при звичайся і обідаю після праці, о п'ятій годині.-

Серед начальства:

-Школа ... працює гаразд. Дякую вам пане Крутий, за всі турботи.-

-Вибачте, пане начальство, але школу організували та устаткували ми, а не пан Крутий, і ми тепер її далі провадимо. Ми навіть самі лавки збивали і сміття виносили особисто.-
-Нам про це нічого не відомо, а раз ми дякуємо панові Крутому, значить за нами правда.-

Вихованець.

~~~~~

О

О О

-Татусю. Як пишеться "Чимеччина"? Одно чи два "ч"?-

-Не будь лінивий, це тобі нічого не коштує. Ти мусиш учитися на світі сам жити. Як не знаєш певно, то пиши красше більше, чим менше. Напиши навіть три "ч".

ooo

З н а й о м і

-Чому ти здіймаєш перед тим паном

капельх. Він тебе знає.-
-Мене то напевно ні, але капельх.-

П о л і т и к и

oo

Р.е.е.с.т.р.а.ц.і.й.н.і.

у.с.м.і.ш.к.и.

-Національність? -
-Депоортований. -
-Державна прина-
лежність. -
-УНР-лягер, Фюс-
сен. -

-Місце останнього побуту? -
-«Десятилетка» -
Реєстратор не прислухавшись:
-Як це? Де? -
-Просто: на Сибірі. -

-Щаєте стали заняття в табо-
рі? -
-Нар. -
-Що робите? -
-Помагаю тим, що нічого не роб-
лять. -
Реєстратор до свого помічника:
-Пишіть хіба: референт. -

-Які знаєте мови? -
-Російську, польську, чеську, ан-
глійську, Французську, еспан-
ську...
-Отривайте: а українську? -
-Аво. Та учивімся. -

oo

З л е ..... - Г і р ш е.

Зле:	гірше:
бо стіни вуха	як би стіни
мають,	це язички мали.
коли маються	коли маються
до діла зі ста-	до діла з му-
рою істеричною	шиною, що став
бабою,	старою істерич-
	ною бабою,
коли людина за-	коли мусить в
микається в кім-	кімнаті не
наті, щоб не	прислонювати
стрічатися з	дзеркало,
дурнями,	
коли навіть	коли його :

-Чули? Война буде. -
-Але? -
-Бігме. -
-А ви це звідки знаєте? -
-Як? Ви мені не ширите? -
-Та вірю, я вже бігу пакувати манет-
ки. -

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Перська казка.

Одного разу перський шах ви-
дав наказ підкути всіх верблюдів.
Звісна річ: верблюди не мають ко-
пит. Серед верблюдів настала пані-
ка й вони почали втікати, хто куди.
Побачивши це заяць, почав і собі
утікати, куди його очі несли, на
запит, чому він утікає, заяць зам-
рено відповів:
-Звісно, я не верблюд, але заки я
це викажу, то мене підкують. -

oo

найдурніша жінка	мушина стра-
хоче, щоб мушина	тить,
для неї стратив	
розум,	
коли люди роб-	коли гроші роб-
лять фальшиві гро-	лять людей фал-
ші,	шивими,
коли чужий б'є	світ - за ніго.
за пось.	

Кусаче
коли хоче

Гей, гу! Гей, га!

Гей гу, гей га!

Таке то в нас життя:

Наплечники готові...

Кажуть, що кожний емігрант — це амбасадор свого краю на чужині. Отже він має сповняти певні завдання на чужині, має сповнити певну місію. А що місія є зв'язана з ко-місією, то чому ж не може бути зв'язана й з екс-місією. Частинно ко-місію /зрештою і не одну! / ми перейшли, а тепер пережили вже й екс-місію /зрештою чи останню? / Осьовим амбасадорів ексмітували з Фассену та дали змогу їм воім за дармо оглядати Баварію. А щоб було легше на-камувати /згідно з давньою традицією / поділили й гайда в дорогу.

"Сьогодні помянуємо

незнаємо оамі,

де завтра ваночуємо..."

Зрештою, що ж тут дивного? Прецінь ми на чужині, а базарці, ці опокійні опомивачі пива, є в себе вдома і напр. не мають де виробляти свого пива, чи щоо подібного... Отже треба зробити їм місце.

А все таки шкода було кидати цієї місцевості, де така родюча почва по мокрім травні. Як то вже в нас не були установи, Факхівці-спеціалісти, місії і т.п. А амбасадорів то було найбільше, бо в кожній кімнаті було принаймні 2-3, очевидно, різних "урядів". Боротьба йшла не тільки "паперовими нотами" в дипломатично умішкою а велася навіть непаперовими інструментами, а на умішку не було чаю звертати уваги, бо... зрештою було теж.

А Факхівці?

Які прямо чудесні виробилися були в нас Факхівці. Виїхав з краю, скажім, майстром будівельним, у Фассені став інженером. Виїхав з дому, скажім, "абсолювентом"... народної школи — по дорозі "зробив" середню школу, високу і захищав "докторський" іспит. От, що значить освіта, виховання та жаджа науки. І чи не жалко кидати такого середовища, що так додатньо ділає на працю над собою, що дає такі гарні висліді?

А оскільки ми мали там надбань. Зрештою скупчення таких інтелігентів — "це не жарти, не казки! Ось: інженер медичних наук, магістр кулінарних штук, доктор спортових наук, магістр магазинних штук ітд. ітд. Нехай похваляться такими Факхівцями якінебудь інший табір, на інший почві!

А "організація" це слово в нас сьогодні має право, не азілю, /якого нам не хочуть признати / але право громадянства не тільки на вулиці, а й в "сальоні", переділонім таборовами шафами. Слово "організація, організатор, організувати" — це апофеоза оприту, вухвальства і інших прикмет чесного ДП. Слово "добрий організатор" стало синонімом доброго вбрання, прохартування /не "з общего котьолка" / депо "твердих" і інших "цувачів". Такий організатор пережив уже певну еволюцію олові краєри: цигарки, ліндавка-самогон, і т.д. Тепер уже це оставив колегам по Факху, а якими тепер нічого опільного, зрештою, не хоче

[illegible]

На смертній постелі

Пуж: Ужо мені небагато зісталооць
жить. Скоро умру. Як ти моя
дороженька будеш сама жити
в світі?

Дружина: Не оумуй, мій голубе, я
це не така стара, щоб друго-
го не найшла.

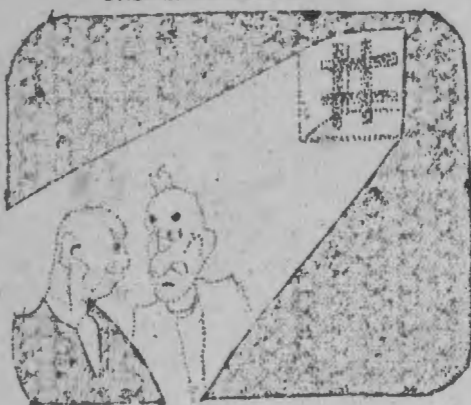
000

ВИПАННИ

-Другому ви не приюгались. - пи-
тається Пан-отець.
-Я...Сьогодні не ні.

У ВІЗНАНІ

-Ти за відо тут опинився? -
 -За політику. А ти? -
 -Теж за політику. -
 -Ну? -
 -Завол, на якому я працював, не виконував пляну. А ти? -
 -А я систематично перевиконував плян на 500 відсотків. Сповняв вимогу "дізнати й перегнати". -
 -Як це так? -
 -Просто: по пляну належалося мені платня в 000 карбованців в місяць а я брав систематично 15 000 карбованців в місяць. -

--00000--

Карль Чапек

П р и п о в і д к и . . . . .

Вівця-нехай мене навіть уб'ють, щоби мене тільки провадили.
Горобець-велика мені штука осласей! Скільки більше є нво, горобців, Диктатор-я осягнув одностудніотъ. Всі муботъ мене олухати.
Коза на мотузку-Який малий є той світ.
Муха-Вачите ці чорні цяточки на рямці образа! Це мій твір, прошу панства, я теж є маляр.
Над труном погубшого ворога-То він вачив, як би не боронився, то був би опокій.
Невільник-Я б не одно потрафив, як би мені хтоось наказував.
Рада-Чого не зможеш зробити сам, то-го принаймні не дозволяй робити другим.
Свиня і перл-Врр... Яке то свинотво влітали мені до жерта.

Сварка

Посварилося двоє ДП, муж і дружина, а по були інтелігенти обоє, перестали на декілька днів говорити зі собою. Коли сімейні справи вимагали рішення обох, то вони це поагаджували "кореспонденційно" - писали до себе записки.

Ось мужові потрібно рано встати, щоби не запізнити до потягу /Вач, "комерційна справа". Він пише записку:

-Завтра збудий мене до потягу. -
 Записку оставив на столі.
 Дружина прочитала це з вечора та лягла спати. Мучилася небога цілу ніч, щоби не заспати. Пробудилася рано і на цій самій записці пише:
 -Вже час! Вставай! -
 Тоді щойно спокійно могла встнути. Та муж здорово проспався і запізнився потяг.

СПОРТ

-Ти був на рентгені легенів? -
 -Був. А по? -
 -То як вони в тебе розвинені? -
 -74. А в тебе? -
 -В мене 92. -
 -Ого, а подивитись взовні, то в мене грудна клітка більша, як у тебе. -
 -Вач, треба тобі було займатися спортом... Співати, говорити, лаятись...
 -Але ж я не помічаю за тобою нічого подібного. -
 -Та тобі мабуть повилазило. Ти за тією дурною книжкою нічого і не бачиш, а хто ж як не я, від 7-ої ранку до 12-ої години вночі бігаю по бльоках від кімнати до кімнати. Хіба це не є спорт? -
 Ану, испробуй почути різні новини, потім з них окласти свої твори тоб то їх переробити, а потім рознести окрізь, розказати, а говорити в таким, як ти, хіба можна опокійно. Та тут не тільки фізично, а навіть і розумово розвинешся, бо інакше твоя новина буде не "авторітетна" і в зазначенням. -
 -Ага, то тепер я розумію, чому на селення нашого табору нервусться, надолдає, хворіє, над собою не працює. Це "спорт" винен.

КОНФЕРЕНЦІЯ У МОСКВІ

В очах карикатуриста кана
дійської газети "НОВИЙ ШЛЯХ"
В.Б.з 16.01 чня 1946

В чужого гумору:

Пісня об osvoboditelia

Частушка

Ванька о Львова возвратилося
На побитку із полка,
Свсей Катенке подарков
Набрал полних трі мешка.
Прівіоз восьми пар ботінок,
І дванадцять пар часов,
Враолет, колюч, апаратов,
Чулук, шолка, поясов...

Какуть, що будова майбутнього
світового миру спочиватиме
на 5 грубих колонах: Англії,
ВДПА, Франції, Китаєві й СРСР.
Цікаво зазначити, що Совети бу-
дуть саме "п'ятою колонною"
в тій будові.

Посланије

Ми на горе всього людства
Скрізь накоїмо пашкудства,
Все окупяємо в крові,
Господи, благослови.

Митр. Ніколай
Крївцовський і Галицький

У Болгарії всі некоммуністичні газети були замкнені і "соціалізовані" за те, що осмілились натякнути, що ніби під советською окупацією немає свободи слова й друку.

Вдів і сиріт цих провокаторів було відіслано в глибину СРСР, до Казахстану.

/з аргентинської газети "Порелом"
Буенос Айрес ч.ІІІ/

